

15905

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ᾧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ᾧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποια ἐλπίδα ἐκφράζει στο προοίμιο ὁ Μαντίθεος ἀπευθυνόμενος στους βουλευτές καὶ με ποια προϋπόθεση εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθεῖ;

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3

Ἡ περιουσία ἐνὸς Ἀθηναίου πολίτη, τοῦ Ἀριστοφάνη, εἶχε δημευθεῖ. Ὁ πατέρας τοῦ ομιλητῆ καὶ πεθερὸς τοῦ Ἀριστοφάνη κατηγορεῖται γιὰ κακὴ διαχείρισή της. Ὁ ομιλητῆς θὰ προσπαθήσῃ νὰ υπερασπιστεῖ τὴν τιμὴ καὶ τὴ μνήμη τοῦ πατέρα του, καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι, ὅταν πέθανε ὁ Ἀριστοφάνης, ἡ περιουσία του δὲν ξεπερνοῦσε τὰ τέσσερα τάλαντα. Ἀκολουθεῖ μέρος τοῦ προοιμίου.

Εἶναι πολὺ δύσκολη ἡ θέση μου, ἄνδρες δικαστές, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ δίκη, ὅταν ἀναλογισθῶ ὅτι, ἐὰν ἐγὼ δὲν τὰ πω τώρα καλὰ, ὄχι μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατέρας μου θὰ φανεῖ ὅτι εἶναι ἀδίκος καὶ θὰ στερηθῶ ὅλα μου τὰ υπάρχοντα. Εἶναι ἀνάγκη, λοιπόν, ἀν καὶ δὲν εἰμαι ἰκανὸς ἀπὸ τὴ φύση μου γι' αὐτὰ, νὰ βοηθήσω τὸν πατέρα μου καὶ τὸν ἐαυτὸ μου ἔτσι, ὅπως θὰ μπορέσω. Τὴν προετοιμασία καὶ τὴν προθυμία τῶν ἐχθρῶν τὴ βλέπετε καὶ δὲν πρέπει νὰ πω τίποτε γι' αὐτὰ· τὴ δική μου, πάλι, ἀπειρία ὅλοι τὴν ξέρουν, ὅσοι με γνωρίζουν. Θὰ ζητήσω, λοιπόν, ἀπὸ σας νὰ μου κάνετε δίκαια καὶ εὐκόλη χάρη, νὰ ἀκούσετε δηλαδὴ καὶ μας με εὐνοία, ὅπως καὶ τοὺς κατηγοροῦς. Γιατί, εἶναι φυσικὸ ὁ ἀπολογούμενος νὰ βρίσκεται σὲ

15905

μειονεκτικότερη θέση, κι αν ακόμη τον ακούτε με την ίδια διάθεση. Γιατί αυτοί, επιβουλευόμενοι εμάς από καιρό, χωρίς να διατρέχουν κανένα κίνδυνο, «έστησαν» την κατηγορία, ενώ εμείς αντιμετωπίζουμε αυτήν εδώ τη δίκη τρομοκρατημένοι, κατασυκοφαντημένοι και απειλούμενοι με το μεγαλύτερο κίνδυνο. Είναι φυσικό, λοιπόν, να δείχνετε μεγαλύτερη εύνοια στους απολογουμένους (απ' ό,τι στους κατηγορούς).

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης

B4. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **ποιεῖν, εἶχον, λέγοντος, εἰμί, ἠγεῖσθαι.**

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς.

Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν, ὦ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τοῦτον, εἰ πρότερον οὐκ ἔχων πρόφασιν ἐφ' ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδειξάμην ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνον. Καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ οὐς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνας ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Εἰ μὲν γὰρ ἔνεκα χρημάτων με συκοφαντεῖ – εἰ δ' ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται, ψεύδεται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πώποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὦ βουλή, δηλὸς ἐστὶ φθονῶν, ὅτι τοιαύτη κεχρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμί πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὦ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι, εἰκότως. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἔξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;

ὀλίγου δέω: δεν απέχω πολύ από, είμαι μακριά από

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Καὶ πειράσομαι ... ἐχρησάμην αὐτῷ*».

Μονάδες 20

Γ4.

α. «*ἐπιδείξαι, παρασκευάσαι, ἀποσχέσθαι*»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παραπάνω υπογραμμισμένων απαρεμφάτων του κειμένου (μονάδες 3) επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας (μονάδες 3).

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία αιτιολογική πρόταση με την οποία ο ομιλητής αιτιολογεί κάποιο συναίσθημα, και στη συνέχεια να την αναγνωρίσετε ως προς την εισαγωγή και την εκφορά της. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

15905-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7*

A1.

Ο Μαντίθεος εκφράζει την προσδοκία/την ελπίδα ότι ακόμα και αν κάποιος έχει αρνητική εικόνα γι' αυτόν, στη συνέχεια θα αλλάξει γνώμη και θα τον θεωρεί πολύ καλύτερο άνθρωπο στο μέλλον, με την προϋπόθεση βέβαια να τον ακούσει να μιλάει για τη ζωή του και όσα έχει κάνει ο ίδιος.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3*

Επισήμανση: Το συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο παρουσιάζει ομοιότητες, αλλά και διαφορές με το αντίστοιχο προοίμιο του *Ὑπὲρ Μαντιθέου*. Ομοιότητες θα μπορούσαν να εντοπιστούν ως προς τους στόχους που υπηρετεί ένα προοίμιο σε έναν δικανικό λόγο (εύνοια, προσοχή, κατατόπιση), ως προς τους χαρακτηρισμούς και το ήθος των κατηγορών κ.ά. Ωστόσο, παρατηρεί κανείς ότι ενώ ο Μαντίθεος διακρίνεται για την αυτοπεποίθησή του, ο ομιλητής σε αυτό το παράλληλο κείμενο έχει διαφορετικό ήθος. Διαφορές θα μπορούσαν κατ' επέκταση να αναζητηθούν και ως προς το ύφος των δύο ομιλητών.

B4.

φαρμακοποιός, μεταποίηση, ηθοποιία – ασχήμια, εποχή, απασχόληση – διάλογος, δυσλεξία, επιλογή – περιουσία, οντολογία, απουσιολόγος – καθηγητής, αφήγηση, διήγημα

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἄδυνάτου §§1-3*

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Κύριοι βουλευτές, δεν απέχω πολύ από το να χρωστώ ευγνωμοσύνη στον κατηγορο, επειδή μου ετοίμασε αυτή εδώ τη δίκη. Γιατί, ενώ πρωτίτερα δεν είχα αφορμή, με βάση την οποία να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα δα εξαιτίας του έχω πάρει (αφορμή). Και θα προσπαθήσω να σας αποδείξω με το λόγο μου ότι απ' τη μια αυτός λέει ψέματα και απ' την άλλη ότι έχω ζήσει μέχρι σήμερα άξιος πιο πολύ για έπαινο παρά για φθόνο· γιατί, νομίζω πως

Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλής, στον κατηγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδώ τη δίκη. Διότι ενώ προηγουμένως δεν είχα αφορμή για να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα, εξαιτίας του, μου έχει δοθεί. Και θα προσπαθήσω με τον λόγο μου να αποδείξω αφενός ότι αυτός ψεύδεται, αφετέρου ότι εγώ έχω ζήσει έως τούτη την ημέρα με τρόπο που αξίζει έπαινο παρά φθόνο. Γιατί έχω την αίσθηση ότι μεθόδευσε

15905-Λύση

ετούτος δε μου ετοίμασε για κανένα άλλο λόγο αυτήν εδώ τη δίκη παρά μόνο από φθόνο. Και όμως, όποιος φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους λυπούνται, από ποια κακή πράξη σάς φαίνεται ότι ένας τέτοιος θα μπορούσε να απέχει; Γιατί, αν με συκοφαντεί για χρήματα· αν θέλει να με εκδικηθεί ως προσωπικό του εχθρό, λέει ψέματα· γιατί, εξαιτίας της κακίας του, ποτέ μέχρι σήμερα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Τώρα πια λοιπόν, κύριοι βουλευτές, είναι φανερό ότι με φθονεί γιατί, παρόλο που έχω πέσει σε τέτοια συμφορά, είμαι καλύτερος πολίτης απ' αυτόν. Κι εγώ βέβαια νομίζω, κύριοι βουλευτές, ότι τα σωματικά ελαττώματα πρέπει να τα γιατρεύει κανείς με τα προτερήματα της ψυχής, εύλογα. Γιατί, αν θα έχω και το μυαλό μου όμοιο με τη (σωματική) συμφορά μου και περάσω (έτσι) την υπόλοιπη ζωή μου, σε τι θα διαφέρω απ' αυτόν;

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης. 2002.

αυτή εδώ τη δίκη εναντίον μου όχι για κάποιο άλλο λόγο, αλλά από φθόνο. Ωστόσο, ένας που φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους οικτίζουν, από ποιά αχρειότητα νομίζετε ότι θα κρατηθεί μακριά ένα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεί για χρήματα. Αν πάλι με εκδικείται ως εχθρό του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της αχρειότητάς του ποτέ έως τώρα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Είναι ήδη σαφές, μέλη της βουλής, ότι με φθονεί, διότι, ενώ αντιμετωπίζω τέτοια συμφορά, είμαι πολίτης καλύτερος από αυτόν. Διότι έχω την άποψη πως πρέπει, μέλη της βουλής, να θεραπεύει κανείς τα ελαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχής. Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος. (υπό έκδοση).

Γ4.

α.

ἐπιδειξαι: είναι αντικείμενο στο ρήμα *πειράσσομαι* (τελικό απαρέμφατο): ταυτοπροσωπία (υποκείμενο και στο ρήμα και στο απαρέμφατο εννοείται *ἐγώ*).

παρασκευάσαι: είναι αντικείμενο στο προσωπικό ρήμα *δοκεῖ* (ειδικό απαρέμφατο): ταυτοπροσωπία (υποκείμενο και στο ρήμα και στο απαρέμφατο είναι η αντωνυμία *οὗτος*).

ἀποσχέσθαι: είναι αντικείμενο στο προσωπικό ρήμα *δοκεῖ* (ειδικό [και δυνητικό] απαρέμφατο): ταυτοπροσωπία (υποκείμενο και στο ρήμα και στο απαρέμφατο είναι *ὁ τοιοῦτος*).

15905-Λύση

β.

Ο ομιλητής νιώθει ευγνωμοσύνη: *Όλιγου δέω χάριν ἔχειν.* Η δευτερεύουσα (επιρρηματική) πρόταση που αιτιολογεί αυτό το συναίσθημα είναι η αιτιολογική *ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τοῦτον*, η οποία εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *ὅτι* (αντικειμενική αιτία) και εκφέρεται με οριστική αορίστου (*παρεσκεύασε*) που δηλώνει πραγματικό αίτιο.

Ἡ

Ο ομιλητής ισχυρίζεται ότι ο κατηγορός του νιώθει φθόνο: *δῆλός ἐστι φθονῶν.* Η δευτερεύουσα (επιρρηματική) πρόταση που αιτιολογεί αυτό το συναίσθημα είναι η αιτιολογική *ὅτι τοιαύτη κεχρημένος συμφορᾶ τούτου βελτίων εἰμί πολίτης*, η οποία εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *ὅτι* (αντικειμενική αιτία) και εκφέρεται με οριστική ενεστώτα (*εἰμί*) που δηλώνει πραγματικό αίτιο.

15920

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῷ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι κατηγοροί του ενδιαφέρονται για την περιουσία του.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ξεκάθαρα την αυτοπεποίθησή του.
3. Ο Μαντίθεος λαμβάνει υπόψη του το ενδεχόμενο ότι ορισμένοι βουλευτές μπορεί να τον αντιπαθούν.
4. Ο Μαντίθεος ζητά να τον αποδεχτούν ως βουλευτή, εφόσον αποδείξει ότι διακατέχεται από φιλικά αισθήματα για την παρούσα πολιτική κατάσταση.
5. Ο Μαντίθεος ενδιαφέρεται μόνο για τη δική του δικαίωση και αδιαφορεί για τη γνώμη που θα σχηματίσουν οι βουλευτές για τους κατηγορούς του.

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχύνης, Κατά Τιμάρχου §§1-3

Ο Τίμαρχος κατηγορεί τον Αισχύνη με τον οποίο είναι πολιτικοί αντίπαλοι. Ο Αισχύνης με τη σειρά του, προσπαθώντας να αναβάλει ή να ματαιώσει τη δίκη, επικαλέστηκε τον νόμο για τη δοκιμασίαν των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τίμαρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε

15920

υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν το λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Πότε ως τώρα, άνδρες Αθηναίοι, ούτε κατηγορήσα κανένα για δημόσιον αδίκημα, ούτε ενόχλησα κανέναν, όταν έδινε εξηγήσεις για τα δημόσια πράγματα που διαχειρίστηκε, αλλ' όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω, τήρησα στάση επιφυλακτική και στις δύο αυτές περιστάσεις. Επειδή όμως βλέπω, ότι η πόλη βλάπτεται από τον Τίμαρχο, ο οποίος μιλάει από το δημόσιο βήμα, αντίθετα με όσα προβλέπουν οι νόμοι, και επειδή εγώ προσωπικά συκοφαντούμαι – θα αποδείξω στην πορεία του λόγου μου με ποιον τρόπο – νόμισα, ότι θα ήταν επαίσχυντο να μην προστρέξω για να βοηθήσω την πόλη και τους νόμους, και για σας και για μένα τον ίδιο. Καθώς γνωρίζω ότι αυτός είναι ένοχος για τις πράξεις που ακούσατε να διαβάξει προηγουμένως ο γραμματέας, τον κάλεσα να δικαιολογήσει μπροστά σε όλους την άνοδό του στο βήμα. Και, όπως φαίνεται, άνδρες Αθηναίοι, δεν είναι ψέματα όσα συνηθίζεται να λέγονται με αφορμή τις πολιτικές δίκες, ότι δηλαδή οι προσωπικές έχθρες συντελούν, ώστε να διορθώνονται πολλές από τις δημόσιες καταχρήσεις.

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος (Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική)

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριξη** λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κείμενο, ηγεμονία, διαβολή, φάντασμα, ενδεής.**

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄντιφῶν, Περί τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76

(εκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Ο Έλος ή Ευθίξιος κατηγορείται για τον φόνο του Ηρώδη σε ένα κοινό τους ταξίδι. Στο απόσπασμα αναφέρεται στην πολιτική διάσταση της υπόθεσης, λέγοντας ότι θα αντικρούσει τις κατηγορίες όσων υποστήριζαν ότι ο πατέρας του, πλούσιος Μυτιληναίος, ήταν από τους πρωτεργάτες στην αποστασία του νησιού από την αθηναϊκή συμμαχία (428 π.Χ.).

Δεῖ δέ με καί ὑπέρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι. Καίτοι γε πολλῶ μᾶλλον εἰκὸς ἦν ἐκεῖνον ὑπὲρ ἑμοῦ ἀπολογήσασθαι πατέρα ὄντα· ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστι τῶν ἐμῶν πραγμάτων, ἐγὼ δὲ πολλῶ νεώτερος τῶν ἐκείνω πεπραγμένων. Καὶ εἰ μὲν ἐγὼ τούτου ἀγωνιζομένου κατεμαρτύρουν ἅ μὴ σαφῶς ἤδη, ἀκοῆ δὲ ἠπιστάμην, δεινὰ ἂν ἔφη πάσχειν ὑπ' ἑμοῦ· νῦν δὲ

15920

ἀναγκάζων ἐμὲ ἀπολογεῖσθαι ὧν ἐγὼ πολλῶν νεώτερός εἰμι καὶ λόγῳ οἶδα, ταῦτα οὐ δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι. Ὅμως μέντοι καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐ προδώσω τὸν πατέρα κακῶς ἀκούοντα ἐν ὑμῖν ἀδίκως. Καίτοι τάχ' ἂν σφαλείην, ἃ ἐκεῖνος ὀρθῶς ἔργῳ ἔπραξε, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ μὴ ὀρθῶς εἰπὼν· ὅμως δ' οὖν κекινδυνεύσεται. Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργῳ τὴν εὖνοιαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς· ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὄλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἤμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὄλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν.

ἀγωνίζομαι: διεξάγω δικαστικό αγώνα

καταμαρτυρῶ: καταθέτω μαρτυρία

κακῶς ἀκούω: κακολογούμαι

ἡ ἀπόστασις: ἡ αποστασία

συνεξαμαρτάνω: συμμερίζομαι το λάθος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Δεῖ δέ με καὶ... δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι**».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ἀπολογήσασθαι:	εἶναι	στο
πατέρα:	εἶναι	στο
τῶν πεπραγμένων:	εἶναι	στο
δεινά:	εἶναι	στο
ὄλη:	εἶναι	στο

(μονάδες 5)

β. «ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὄλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἤμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὄλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν»: Να διακρίνετε τις προτάσεις στο παραπάνω απόσπασμα και να προσδιορίσετε το εἶδος της/των δευτερεύουσας/ουσῶν πρότασης/προτάσεων.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

15920-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

A1.

1. – Λ: τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν
2. – Σ: Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω
3. – Σ: εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος
4. – Λ: ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι...
μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι
5. – Λ: δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αισχύνης, Κατὰ Τιμάρχου §§1-3

Επισήμανση: Το προοίμιο από τον Κατὰ Τιμάρχου λόγο του Αισχύνη έχει τα κοινά χαρακτηριστικά των προοιμίων, τη σύντομη ενημέρωση για το θέμα, εὐνοια και προσοχή του ακροατηρίου. Ὅμως, αντίθετα με τον Ὑπὲρ Μαντιθέου λόγο, εκφωνεῖται από έναν κατήγορο. Με βάση αυτή τη διαφορά μπορεί να επισημανθούν στοιχεία όπως το κοινό συμφέρον της πόλεως και των νόμων, των δικαστῶν και του ομιλητή που βλάπτονται από τον κατηγορούμενο. Επίσης, αξιοσημείωτη είναι η συσχέτιση προσωπικού και δημοσίου συμφέροντος.

B4.

διακείμενος, ἡγοῦμαι/ ἡγήσεσθαι/ ἡγεῖσθαι, διαβεβλημένοις, φαίνωμαι, δέομαι

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Θα πρέπει, επίσης, να υπερασπιστώ τον πατέρα μου. Αν και θα ήταν κατά πολύ φυσικότερο, ως πατέρας μου, να με υπερασπιστεί εκείνος· γιατί εκείνος λόγω ηλικίας γνωρίζει τις υποθέσεις μου, ενώ εγώ είμαι πολύ νεότερός του για να ξέρω όσα έχει κάνει. Και αν βέβαια εγώ, ενώ εκείνος είχε εμπλακεί σε δικαστικό αγώνα, κατέθετα εναντίον του πράγματα που δεν γνώρισα με σαφήνεια, αλλά τα γνώριζα εξ ακοής, θα έλεγε ότι δεινοπαθεί εξαιτίας μου· τώρα όμως που με αναγκάζει να τον υπερασπιστώ	Ἐχω ακόμη την υποχρέωση ν' απολογηθῶ και για το λογαριασμό του πατέρα μου. Αν και πολύ ευλογώτερο θα ήταν ν' απολογηθῆί για μένα εκείνος, που είναι πατέρας· διότι εκείνος, ως πολύ πρεσβύτερος, ξέρει τις δικές μου υποθέσεις, ενώ εγώ, πολύ νεώτερος, αγνωῶ τις δικές του πράξεις. Και αν ο κατήγορός μου ήταν ο δικαζόμενος και μαρτυρούσα εναντίον του πράγματα, που δεν τα ήξερα καλά, αλλά μόνον εξ ακοής, θα έλεγε, πως έπαθε μεγάλο άδικο από μένα. Τώρα όμως, που αναγκάζει αυτός εμένα ν'
--	---

15920-Λύση

σε μια υπόθεση από την οποία είμαι πολύ νεότερος και τη γνωρίζω μόνο από διαδόσεις, δεν θεωρεί ότι συμβαίνει κάτι τρομερό. Αλλά βέβαια στον βαθμό που γνωρίζω δεν θα προδώσω τον πατέρα μου που κακολογείται άδικα ενώπιόν σας. Ίσως θα κάνω λάθος, αν όσα εκείνος έκανε σωστά στην πράξη, δεν μπορέσω να τα πω ορθά με τα λόγια· θα το διακινδυνεύσω ωστόσο. Προτού συμβεί η αποστασία των Μυτιληναίων, έδειχνε έμπρακτα την εύνοια του προς εσάς· όταν όμως όλη η πόλη έλαβε λάθος απόφαση να αποστατήσει και έσφαλλε, αναγκάστηκε να συμμεριστεί το σφάλμα μαζί με όλη την πόλη.

Μτφρ. Α. Τυφλόπουλος. 2006.

απολογηθώ για πράγματα, από την εποχή των οποίων είμαι πολύ νεώτερος και μόνο εξ ακοής γνωρίζω, αυτήν την πράξη του δεν την θεωρεί φοβερή. Εγώ όμως, ανάλογα με ό,τι ξέρω, δεν θα προδώσω τον πατέρα μου αφήνοντας να κακολογείται άδικα ενώπιόν σας· αν και ίσως κάμω λάθος και δεν μπορέσω να διατυπώσω ορθά με λόγια, όσα εκείνος έπραξε ορθά στα έργα, εντούτοις θα το επιχειρήσω. Πριν γίνει η αποστασία των Μυτιληναίων ο πατέρας μου έδειχνε εμπράκτως τη φιλία του στο δικό σας καθεστώς. Όταν όμως η πόλη ολόκληρη παίρνοντας μια ολέθρια απόφαση αποστάτησε και έπεσε σε φοβερό λάθος απέναντί σας, μαζί με ολόκληρη την πόλη αναγκάστηκε και ο πατέρας μου να πέσει στο κοινό λάθος.

Μτφρ. Ν. Δενδρινός. [1939] χ.χ. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική.

Γ4.

α.

ἀπολογήσασθαι: είναι (τελικό απαρέμφατο) υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα Δεῖ

πατέρα: είναι κατηγορούμενο στο *ἐκεῖνον* (υποκείμενο) από τη μετοχή *ὄντα*

τῶν πεπραγμένων: (επιθετική μετοχή) είναι ετερόπτωτος προσδιορισμός (γενική συγκριτική) από το *νεώτερος*

δεινά: είναι σύστοιχο αντικείμενο στο *πάσχειν*

ὄλη: είναι (ομοιόπτωτος) κατηγορηματικός προσδιορισμός στο *πόλις*

β.

ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὄλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποσταῖσα καὶ ἤμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης]:

Δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις που εισάγονται με τον χρονικό σύνδεσμο *ἐπειδὴ* και συνδέονται παρατακτικά με το *καὶ* (3 μονάδες)

15920-Λύση

μετά τῆς πόλεως ὅλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν: Κύρια πρόταση (2 μονάδες)

17176

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι όσοι κατηγορούνται άδικο πρέπει να θεωρούν τους κατηγορούς τους αίτιους μεγάλων συμφορών.
2. Ο Μαντίθεος αδιαφορεί για τη γνώμη όσων βουλευτών είναι προκατειλημμένοι μαζί του.
3. Ο Μαντίθεος αρνείται τη συμμετοχή του στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές την περίοδο των Τριάκοντα.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «**οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι**»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία **οἵτινες**; (μονάδες 2)
2. «**τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι**»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία **τούτους**; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

Όπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Αριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στο προοίμιο των ρητορικών λόγων.

Η ουσιαστικότερη λοιπόν λειτουργία του προοιμίου, το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, είναι αυτό: να δηλώσει προς τα πού θα κατευθυνθεί ο λόγος (γι' αυτό και, αν το πράγμα είναι φανερό από μόνο του και το θέμα δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό, το προοίμιο δεν χρειάζεται καθόλου). Όλες οι άλλες μορφές προοιμίου που χρησιμοποιούν οι ρήτορες δεν είναι παρά θεραπευτικά μέσα και ταιριάζουν σε όλα τα είδη λόγου. Αυτά έχουν να κάνουν με τον ομιλητή, με τον ακροατή, με το θέμα, με τον αντίδικο: με τον ομιλητή και με τον αντίδικο του όσα σχετίζονται με κάποια κατηγορία, είτε για να την αποκρούσει είτε για να τη διατυπώσει — φυσικά δεν είναι το ίδιο: αν ο ομιλητής είναι κατηγορούμενος και υπερασπίζεται τον εαυτό του, πρέπει να αρχίσει με την απόκρουση της κατηγορίας, ενώ αν είναι κατήγορος, πρέπει να διατυπώσει την κατηγορία στον επίλογό του. Ο λόγος είναι φανερός: αυτός που υπερασπίζεται τον εαυτό του, είναι ανάγκη, προκειμένου να παρουσιάσει τον εαυτό του στο δικαστήριο, να βγάλει από τη μέση όλα τα εμπόδια, και άρα είναι υποχρεωμένος κιόλας από την αρχή να αναιρέσει την κατηγορία· αυτός όμως που θέλει να διατυπώσει μια κατηγορία πρέπει να τη διατυπώσει στο τέλος, για να τη θυμάται ο ακροατής καλύτερα.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. διαβεβλημένοις	α. βουλή β. βολή
2. βεβιωμένων	α. βιοτικός β. βιαστικός
3. εὔνους	α. ανόητος β. έξυπνος
4. πλέον	α. πλοίο β. πολύ

5. <i>χείρους</i>	α. χέρι β. χειρότερος
-------------------	--------------------------

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25

(έκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Το 419 π.Χ. κατά τη διάρκεια των δοκιμών διθυραμβικού χορού *παιδων* με αφορμή μία θρησκευτική εορτή στην Αθήνα, ένα από τα αγόρια του χορού πέθανε, όταν του έδωσαν να πει κάτι. Ο αδερφός του νεκρού αγοριού μήνυσε τον χορηγό, θεωρώντας τον υπεύθυνο για τον θάνατο. Ο κατηγορούμενος υποστηρίζει ότι ο κατήγορος υποκινείται από αντιπάλους του, που ήθελαν με αυτό τον τρόπο να τον εξουδετερώσουν πολιτικά και κοινωνικά, επειδή ήταν ισχυρό πρόσωπο.

Καὶ ταῦτα ἐμοῦ προκαλουμένου καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οὔ καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ καὶ ἕτεροι ἰδιῶται πολλοὶ μάρτυρες παρήσαν, οὔτε τότε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ οὐδεπώποτε ἠθέλησαν ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο τὸ δίκαιον, εὖ εἰδότες ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίνετο οὔτος, ἀλλ' ἐμοὶ κατὰ τούτων, ὅτι οὐδὲν δίκαιον οὐδ' ἀληθές ἦτιῶντο. Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ ἔλεγχοι ἐκ τούτων σαφέστατοι καὶ πιστότατοι περὶ τοῦ δικαίου, ὅπου εἶεν μὲν ἐλεύθεροι πολλοὶ οἱ συνειδότες, εἶεν δὲ δοῦλοι, καὶ ἐξείη μὲν τοὺς ἐλευθέρους ὄρκους καὶ πίστεσιν ἀναγκάζειν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις μέγιστα καὶ περὶ πλείστου ἐστίν, ἐξείη δὲ τοὺς δούλους ἐτέραις ἀνάγκαις, ὅφ' ὧν καὶ ἦν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι κατειπόντες, ὅμως ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν· ἢ γὰρ παροῦσα ἀνάγκη ἐκάστω ἰσχυροτέρα ἐστὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι.

παραχρῆμα: αμέσως**οἱ συνειδότες:** αυτοί που γνωρίζουν**περὶ πλείστου:** τα πιο σημαντικά**ἀνάγκαις:** με άλλα μέσα εξαναγκασμού

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ... ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παντί: είναι στο

είδότες: είναι στο

ισχυρόταται: είναι στο

άναγκάζειν: είναι στο

τάληθῆ: είναι στο

τῆς μελλούσης: είναι στο

(μονάδες 6)

β. «*ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις*»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης, την εισαγωγή και την εκφορά της, και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

17176-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

A1.

α.

1. – Λ: ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους
2. – Λ: ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος... μεταμελήσειν αὐτῶ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι.
3. – Λ: ἔάν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπίδειξω, ... καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι·

β.

- 1) Με την αντωνυμία **οἵτινες** ο Μαντίθεος αναφέρεται σε όσους κατηγορούν άδικα αυτούς που ελέγχονται κατά τη δοκιμασία.
- 2) Με την αντωνυμία **τούτους** ο Μαντίθεος αναφέρεται στους εχθρούς του, δηλαδή στους κατηγορούς του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Ῥητορική Γ14 1415a 22-34

Επισήμανση: Το συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο παρουσιάζει τόσο τη βασική όσο και τις επιμέρους λειτουργίες ενός προοιμίου. Στο αντίστοιχο χωρίο από το προοίμιο του Ὑπὲρ Μαντιθέου διακρίνονται καθαρά η κατεύθυνση του λόγου του Μαντιθέου, η εστίαση στον ομιλητή/κατηγορούμενο, η προσέγγιση του ακροατηρίου, το βασικό θέμα του λόγου, η αναφορά στον αντίδικο. Να σημειωθεί ότι στο συγκεκριμένο χωρίο του προοιμίου δεν αναφέρεται ρητῶς η κατηγορία παρά μόνο μέσω των επιδιώξεων του ομιλητή/κατηγορούμενου. Επιπλέον αξίζει να αναφερθεί ότι ο ομιλητής στοχεύει όχι απλῶς στην αναίρεση της κατηγορίας, αλλά στη συνολική παρουσίαση της προσωπικότητάς του, πράγμα αναμενόμενο σε μια δοκιμασία.

B4. 1-β, 2-α, 3-α, 4-β, 5-β

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Αυτή ήταν η πρόκληση που του απηύθυνα ενώπιον του δικαστηρίου. Και όχι μόνο οι ίδιοι οι δικαστές αλλά και πλήθος απλών πολιτών ήταν εκεί ως μάρτυρες. Ωστόσο, αρνήθηκαν να φέρουν την υπόθεση στη	Κι ενώ εγώ τους προκαλούσα και τους πρότεινα όλ' αυτά στο δικαστήριο, όπου ήταν μάρτυρες οι ίδιοι οι δικαστές και άλλοι πολλοί ιδιώτες, αυτοί ούτε τότε αμέσως, ούτε κατόπιν ποτέ έως αυτή τη
---	---

17176-Λύση

δικαιοσύνη εκείνη την εποχή, και έκτοτε αρνούνταν επίμονα. Γνώριζαν πολύ καλά ότι αντί να τους παράσχω αποδείξεις για την ενοχή μου, μια τέτοια έρευνα θα μου παρείχε απόδειξη ότι η δική τους κατηγορία ήταν εντελώς άδικη και αβάσιμη. Γνωρίζετε καλά, άνδρες, ότι αυτοί είναι οι μεγαλύτεροι και ισχυρότεροι εξαναγκασμοί ανάμεσα στους ανθρώπους και ότι ο πιο σαφής και ο πλέον αξιόπιστος έλεγχος του δικαίου μπορεί να γίνει στις περιπτώσεις που υπάρχουν πολλοί ελεύθεροι πολίτες που γνωρίζουν (τα πράγματα) και (στις περιπτώσεις που υπάρχουν) δούλοι και είναι δυνατόν να αναγκάσει (κάποιος) τους ελεύθερους (να πουν την αλήθεια) με όρκους και με τον λόγο της τιμής τους, που είναι τα μεγαλύτερα και σπουδαιότερα πράγματα για τους ελεύθερους, και είναι δυνατόν (να αναγκάσει) τους δούλους με άλλα μέσα εξαναγκασμού, που, αν και πρόκειται να θανατωθούν (από τον κύριό τους), επειδή είπαν την αλήθεια, αναγκάζονται παρόλα αυτά να πουν την αλήθεια. Γιατί, στον καθένα η ανάγκη της παρούσης στιγμής είναι ισχυρότερη από αυτή του μέλλοντος.

Μτφρ. Maidment, K. J. 1941. Διασκευή από τα αγγλικά στα νέα ελληνικά.

Γ4.

α.

παντί: είναι ομοιόπρωτος προσδιορισμός (κατηγορηματικός) στο *τῷ χρόνῳ*.

στιγμή, δεν δέχτηκαν να ενεργήσουν κατ' αυτό τον δίκαιο τρόπο, επειδή ήξεραν καλά, ότι αυτός ο έλεγχος δεν θάβγαине προς όφελος δικό τους κι εναντίον μου, αλλ' αντιστρόφως, γιατί αυτό που μου κατηγορούσαν, δεν ήταν ούτε δίκαιο ούτε αληθινό. Γνωρίζετε όμως, κύριοι, ότι αυτοί είναι οι μεγαλύτεροι και ισχυρότεροι εξαναγκασμοί, που μπορούν να γίνουν μεταξύ ανθρώπων, και ότι ο πλέον σαφής και ο πλέον αξιόπιστος έλεγχος του δικαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί στις περιπτώσεις που υπάρχουν πολλοί ελεύθεροι πολίτες γνώστες των πραγμάτων και πολλοί δούλοι, και είναι δυνατό να αναγκάσει κανείς τους πρώτους να πουν την αλήθεια με τον όρκο και με τον λόγο της τιμής τους, που είναι τα μεγαλύτερα και ιερότερα πράγματα για έναν ελεύθερο, και τους δούλους με άλλα μέσα εξαναγκασμού, που κι αν μέλλουν ακόμη να θανατωθούν από τον κύριό τους, επειδή μαρτύρησαν, αναγκάζονται εν τούτοις να πουν την αλήθεια, γιατί πάντα η ανάγκη της παρούσας στιγμής είναι ισχυρότερη από τη μέλλουσα.

Μτφρ. Νίκη Δενδρινού. 1939.

17176-Λύση

είδότες: είναι επιρρηματική αιτιολογική μετοχή (συνημμένη στο υποκείμενο), επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα *ἠθέλησαν*.

ἰσχυρόταται: είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο *αἱ ἀνάγκαι* (από το ρήμα *εἶσι*).

ἀναγκάζειν: είναι υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *ἔξειη* (τελικό απαρέμφατο).

τάληθῆ: είναι σύστοιχο αντικείμενο στο απαρέμφατο *λέγειν*.

τῆς μελλούσης: είναι (επιθετική μετοχή ως) ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός (γενική συγκριτική) στο *ἰσχυροτέρα*.

β.

«*ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἶσι τῶν ἐν ἀνθρώποις*»: δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὅτι*, εκφέρεται με οριστική που δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα *Ἐπίστασθε*.

18980

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῷ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὔνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Ποια ἐλπίδα ἐκφράζει στο προοίμιο ὁ Μαντίθεος ἀπευθυνόμενος στους βουλευτές καὶ με ποια προϋπόθεση εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθεῖ;

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλης, Ῥητορική Γ 14 1415a 22-34

Ὅπως φανερώνει καὶ ὁ τίτλος, στα τρία βιβλία τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὁ Ἀριστοτέλης περιγράφει τὴ ρητορική τέχνη, τὰ εἶδη καὶ τὰ μέσα τῆς. Ἐδῶ ἀναφέρεται στο προοίμιο τῶν ρητορικῶν λόγων.

Ἡ οὐσιαστικότερη λοιπὸν λειτουργία τοῦ προοιμίου, τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ τοῦ, εἶναι αὐτό: νὰ δηλώσει πρὸς τὰ πού θὰ κατευθυνθεῖ ὁ λόγος (γι' αὐτὸ καὶ, ἀν τὸ πρᾶγμα εἶναι φανερό ἀπὸ μόνο τοῦ καὶ τὸ θέμα δὲν εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικὸ, τὸ προοίμιο δὲν χρειάζεται καθόλου). Ὅλες οἱ ἄλλες μορφές προοιμίου ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ῥήτορες δὲν εἶναι παρὰ θεραπευτικὰ μέσα καὶ ταιριάζουν σὲ ὅλα τὰ εἶδη λόγου. Αὐτὰ ἔχουν νὰ κάνουν με τὸν ομιλητὴ, με τὸν ἀκροατὴ, με τὸ θέμα, με τὸν ἀντίδικο: με τὸν ομιλητὴ καὶ με τὸν ἀντίδικό τοῦ ὅσα σχετίζονται με κάποια κατηγορία, εἴτε γιὰ νὰ τὴν ἀποκρούσει εἴτε γιὰ νὰ τὴ διατυπώσῃ — φυσικὰ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο: ἀν ὁ ομιλητὴς εἶναι κατηγορούμενος καὶ υπερασπίζεται τὸν ἑαυτὸ τοῦ, πρέπει νὰ ἀρχίσῃ με τὴν ἀπόκρουση τῆς κατηγορίας, ἐνῶ ἀν εἶναι κατήγορος, πρέπει νὰ διατυπώσῃ τὴν κατηγορία στὸν ἐπίλογό τοῦ. Ὁ λόγος εἶναι

18980

φανερός: αυτός που υπερασπίζεται τον εαυτό του, είναι ανάγκη, προκειμένου να παρουσιάσει τον εαυτό του στο δικαστήριο, να βγάλει από τη μέση όλα τα εμπόδια, και άρα είναι υποχρεωμένος κιόλας από την αρχή να αναιρέσει την κατηγορία· αυτός όμως που θέλει να διατυπώσει μια κατηγορία πρέπει να τη διατυπώσει στο τέλος, για να τη θυμάται ο ακροατής καλύτερα.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **είδηση, αχάριστος, νοημοσύνη, αιωνόβιος, ένδεια.**

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76

(εκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Ο Έλος ή Ευθίξιος κατηγορείται για τον φόνο του Ηρώδη σε ένα κοινό τους ταξίδι. Στο απόσπασμα αναφέρεται στην πολιτική διάσταση της υπόθεσης, λέγοντας ότι θα αντικρούσει τις κατηγορίες όσων υποστήριζαν ότι ο πατέρας του, πλούσιος Μυτιληναίος, ήταν από τους πρωτεργάτες στην αποστασία του νησιού από την αθηναϊκή συμμαχία (428 π.Χ.).

Δεῖ δέ με καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι. Καίτοι γε πολλῶ μᾶλλον εἰκὸς ἦν ἐκεῖνον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογήσασθαι πατέρα ὄντα· ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστὶ τῶν ἐμῶν πραγμάτων, ἐγὼ δὲ πολλῶ νεώτερος τῶν ἐκείνω πεπραγμένων. Καὶ εἰ μὲν ἐγὼ τούτου ἀγωνιζομένου κατεμαρτύρουν ἄ μὴ σαφῶς ἦδη, ἀκοῆ δὲ ἠπιστάμην, δεινὰ ἂν ἔφη πάσχειν ὑπ' ἐμοῦ· νῦν δὲ ἀναγκάζων ἐμὲ ἀπολογεῖσθαι ὧν ἐγὼ πολλῶ νεώτερός εἰμι καὶ λόγῳ οἶδα, ταῦτα οὐ δεινὰ ἠγεῖται εἰργάσθαι. Ὅμως μέντοι καθ' ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐ προδώσω τὸν πατέρα κακῶς ἀκούοντα ἐν ὑμῖν ἀδίκως. Καίτοι τάχ' ἂν σφαλείην, ἃ ἐκεῖνος ὀρθῶς ἔργῳ ἔπραξε, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ μὴ ὀρθῶς εἰπῶν· ὅμως δ' οὖν κινδυνεύσεται. Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργῳ τὴν εὖνοιαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς· ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ὅλη κακῶς ἐβουλεύσατο ἀποστᾶσα καὶ ἡμαρτε [τῆς ὑμετέρας γνώμης], μετὰ τῆς πόλεως ὅλης ἠναγκάσθη συνεξαμαρτεῖν.

ἀγωνίζομαι: διεξάγω δικαστικό αγώνα

καταμαρτυρῶ: καταθέτω μαρτυρία

κακῶς ἀκούω: κακολογούμαι

ἡ ἀπόστασις: ἡ ἀποστασία

συνεξαμαρτάνω: συμμερίζομαι το λάθος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Δεῖ δέ με καὶ... δεινὰ ἡγεῖται εἰργάσθαι*».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

ἀπολογήσασθαι:	είναι	στο
πρεσβύτερος:	είναι	στο
τῶν ἐμῶν:	είναι	στο
ἐμέ:	είναι	στο
	καὶ	στο
ἔργω:	είναι	στο

(μονάδες 6)

β. « *Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι, ἔργω τὴν εὐνοίαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς* »: Να διακρίνετε τις προτάσεις στο παραπάνω απόσπασμα και να προσδιορίσετε το είδος της/των δευτερεύουσας/ουσών πρότασης/προτάσεων.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

18980-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7*

A1.

Ο Μαντίθεος εκφράζει την προσδοκία/την ελπίδα ότι ακόμα και αν κάποιος έχει αρνητική εικόνα γι' αυτόν, στη συνέχεια θα αλλάξει γνώμη και θα τον θεωρεί πολύ καλύτερο άνθρωπο στο μέλλον, με την προϋπόθεση βέβαια να τον ακούσει να μιλάει για τη ζωή του και όσα έχει κάνει ο ίδιος.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Ἀριστοτέλης, Ῥητορική Γ14 1415a 22-34*

Επισήμανση: Το συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο παρουσιάζει τόσο τη βασική όσο και τις επιμέρους λειτουργίες ενός προοιμίου. Στο αντίστοιχο χωρίο από το προοίμιο του *Ὑπὲρ Μαντιθέου* διακρίνονται καθαρά η κατεύθυνση του λόγου του Μαντιθέου, η εστίαση στον ομιλητή/κατηγορούμενο, η προσέγγιση του ακροατηρίου, το βασικό θέμα του λόγου, η αναφορά στον αντίδικο. Να σημειωθεί ότι στο συγκεκριμένο χωρίο του προοιμίου δεν αναφέρεται ρητώς η κατηγορία παρά μόνο μέσω των επιδιώξεων του ομιλητή/κατηγορούμενου. Επιπλέον αξίζει να αναφερθεί ότι ο ομιλητής στοχεύει όχι απλώς στην αναίρεση της κατηγορίας, αλλά στη συνολική παρουσίαση της προσωπικότητάς του, πράγμα αναμενόμενο σε μια δοκιμασία.

B4. *συνήδη, χάριν, εὔνους, βεβιωμένων – βεβιωκώς, δέομαι*

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ *Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου §§74-76*

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Θα πρέπει, επίσης, να υπερασπιστώ τον πατέρα μου. Αν και θα ήταν κατά πολύ φυσικότερο, ως πατέρας μου, να με υπερασπιστεί εκείνος· γιατί εκείνος λόγω ηλικίας γνωρίζει τις υποθέσεις μου, ενώ εγώ είμαι πολύ νεότερός του για να ξέρω όσα έχει κάνει. Και αν βέβαια εγώ, ενώ εκείνος είχε εμπλακεί σε δικαστικό αγώνα, κατέθετα εναντίον του πράγματα που δεν γνώρισα με σαφήνεια, αλλά τα γνώριζα εξ ακοής, θα έλεγε ότι δεινοπαθεί εξαιτίας μου· τώρα όμως που με αναγκάζει να τον υπερασπιστώ

Έχω ακόμη την υποχρέωση ν' απολογηθώ και για τον λογαριασμό του πατέρα μου. Αν και πολύ ευλογότερο θα ήταν ν' απολογηθεί για μένα εκείνος, που είναι πατέρας· διότι εκείνος, ως πολύ πρεσβύτερος, ξέρει τις δικές μου υποθέσεις, ενώ εγώ, πολύ νεώτερος, αγνωώ τις δικές του πράξεις. Και αν ο κατηγορός μου ήταν ο δικαζόμενος και μαρτυρούσα εναντίον του πράγματα, που δεν τα ήξερα καλά, αλλά μόνον εξ ακοής, θα έλεγε πως έπαθε μεγάλο άδικο από μένα. Τώρα όμως, που αναγκάζει αυτός εμένα ν'

18980-Λύση

σε μια υπόθεση από την οποία είμαι πολύ νεότερος και τη γνωρίζω μόνο από διαδόσεις, δεν θεωρεί ότι συμβαίνει κάτι τρομερό. Αλλά βέβαια στον βαθμό που γνωρίζω δεν θα προδώσω τον πατέρα μου που κακολογείται άδικα ενώπιόν σας. Ίσως θα κάνω λάθος, αν όσα εκείνος έκανε σωστά στην πράξη, δεν μπορέσω να τα πω ορθά με τα λόγια· θα το διακινδυνεύσω ωστόσο. Προτού συμβεί η αποστασία των Μυτιληναίων, έδειχνε έμπρακτα την εύνοιά του προς εσάς· όταν όμως όλη η πόλη έλαβε λάθος απόφαση να αποστατήσει και έσφαλλε, αναγκάστηκε να συμμεριστεί το σφάλμα μαζί με όλη την πόλη.

Μτφρ. Α. Τυφλόπουλος. 2006.

απολογηθώ για πράγματα, από την εποχή των οποίων είμαι πολύ νεότερος και μόνο εξ ακοής γνωρίζω, αυτήν την πράξη του δεν την θεωρεί φοβερή. Εγώ όμως, ανάλογα με ό, τι ξέρω, δεν θα προδώσω τον πατέρα μου αφήνοντας να κακολογείται άδικα ενώπιόν σας· αν και ίσως κάμω λάθος και δεν μπορέσω να διατυπώσω ορθά με λόγια, όσα εκείνος έπραξε ορθά στα έργα, εντούτοις θα το επιχειρήσω. Πριν γίνει η αποστασία των Μυτιληναίων ο πατέρας μου έδειχνε εμπράκτως τη φιλία του στο δικό σας καθεστώς. Όταν όμως η πόλη ολόκληρη παίρνοντας μια ολέθρια απόφαση αποστάτησε και έπεσε σε φοβερό λάθος απέναντί σας, μαζί με ολόκληρη την πόλη αναγκάστηκε και ο πατέρας μου να πέσει στο κοινό λάθος.

Μτφρ. Ν. Δενδρινού. [1939] χ.χ. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική.

Γ4.

α.

ἀπολογήσασθαι: είναι (τελικό απαρέμφατο) υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση *εἰκὸς ἦν*.

πρεσβύτερος: είναι κατηγορούμενο στο *ὁ μὲν* (υποκείμενο) [μέσω του συνδετικού ρήματος *έστι*].

τῶν ἐμῶν: είναι (ομοιόπτωτος ονοματικός) επιθετικός προσδιορισμός στο *πραγμάτων*.

ἐμέ: είναι αντικείμενο στη μετοχή *ἀναγκάζων* και υποκείμενο στο απαρέμφατο *ἀπολογεῖσθαι*.

ἔργω: είναι (ετερόπτωτος - δοτικοφανής) επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα *ἐδείκνυε*.

β.

18980-Λύση

Πρὶν μὲν γὰρ τὴν ἀπόστασιν τὴν Μυτιληναίων γενέσθαι: δευτερεύουσα επιρρηματική
χρονική πρόταση (απαρεμφατική)

ἔργῳ τὴν εὐνοίαν ἐδείκνυε τὴν εἰς ὑμᾶς: κύρια πρόταση

18982

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἄξιῷ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὔνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι οι κατηγοροί του ενδιαφέρονται για την περιουσία του.
2. Ο Μαντίθεος δηλώνει ξεκάθαρα την αυτοπεποίθησή του.
3. Ο Μαντίθεος λαμβάνει υπόψη του το ενδεχόμενο ότι ορισμένοι βουλευτές μπορεί να τον αντιπαθούν.
4. Ο Μαντίθεος ζητά να τον αποδεχτούν ως βουλευτή, εφόσον αποδείξει ότι διακατέχεται από φιλικά αισθήματα για την παρούσα πολιτική κατάσταση.
5. Ο Μαντίθεος ενδιαφέρεται μόνο για τη δική του δικαίωση και αδιαφορεί για τη γνώμη που θα σχηματίσουν οι βουλευτές για τους κατηγορούς του.

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3

Η περιουσία ενός Αθηναίου πολίτη, του Αριστοφάνη, είχε δημευθεί. Ο πατέρας του ομιλητή και πεθερός του Αριστοφάνη κατηγορείται για κακή διαχείρισή της. Ο ομιλητής θα

18982

προσπαθήσει να υπερασπιστεί την τιμή και τη μνήμη του πατέρα του, και να αποδείξει ότι, όταν πέθανε ο Αριστοφάνης, η περιουσία του δεν ξεπερνούσε τα τέσσερα τάλαντα. Ακολουθεί μέρος του προοιμίου.

Είναι πολύ δύσκολη η θέση μου, άνδρες δικαστές, σ' αυτήν εδώ τη δίκη, όταν αναλογισθώ ότι, εάν εγώ δεν τα πω τώρα καλά, όχι μόνον εγώ αλλά και ο πατέρας μου θα φανεί ότι είναι άδικος και θα στερηθώ όλα μου τα υπάρχοντα. Είναι ανάγκη, λοιπόν, αν και δεν είμαι ικανός από τη φύση μου γι' αυτά, να βοηθήσω τον πατέρα μου και τον εαυτό μου έτσι, όπως θα μπορέσω. Την προετοιμασία και την προθυμία των εχθρών τη βλέπετε και δεν πρέπει να πω τίποτε γι' αυτά· τη δική μου, πάλι, απειρία όλοι την ξέρουν, όσοι με γνωρίζουν. Θα ζητήσω, λοιπόν, από σας να μου κάνετε δίκαια και εύκολη χάρη, να ακούσετε δηλαδή και μας με εύνοια, όπως και τους κατηγορούς. Γιατί, είναι φυσικό ο απολογούμενος να βρίσκεται σε μειονεκτικότερη θέση, κι αν ακόμη τον ακούτε με την ίδια διάθεση. Γιατί αυτοί, επιβουλευόμενοι εμάς από καιρό, χωρίς να διατρέχουν κανένα κίνδυνο, «έστησαν» την κατηγορία, ενώ εμείς αντιμετωπίζουμε αυτήν εδώ τη δίκη τρομοκρατημένοι, κατασυκοφαντημένοι και απειλούμενοι με το μεγαλύτερο κίνδυνο. Είναι φυσικό, λοιπόν, να δείχνετε μεγαλύτερη εύνοια στους απολογούμενους (απ' ό,τι στους κατηγορούς).

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. έλλειψη	α. <i>χάριν</i>
2. ενεστώτας	β. <i>βεβιωμένων</i>
3. υποδεέστερος	γ. <i>λοιπόν</i>
4. άχρηστος	δ. <i>καθεστηκόσι</i>
5. ισόβιος	ε. <i>δέομαι</i>
6. αχάριστος	
7. αλοιφή	

Μονάδες 10

Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25

(έκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Το 419 π.Χ. κατά τη διάρκεια των δοκιμών διθυραμβικού χορού παιδων με αφορμή μία θρησκευτική εορτή στην Αθήνα, ένα από τα αγόρια του χορού πέθανε, όταν του έδωσαν να πει κάτι. Ο αδερφός του νεκρού αγοριού μήνυσε τον χορηγό, θεωρώντας τον υπεύθυνο για τον θάνατο. Ο κατηγορούμενος υποστηρίζει ότι ο κατηγορος υποκινείται από αντιπάλους του, που ήθελαν με αυτό τον τρόπο να τον εξουδετερώσουν πολιτικά και κοινωνικά, επειδή ήταν ισχυρό πρόσωπο.

Καὶ ταῦτα ἐμοῦ προκαλουμένου καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οὔ καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ καὶ ἕτεροι ἰδιῶται πολλοὶ μάρτυρες παρήσαν, οὔτε τότε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ οὐδεπώποτε ἠθέλησαν ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο τὸ δίκαιον, εὖ εἰδότες **ὅτι οὐκ ἂν τοῦτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίγνετο οὗτος**, ἀλλ' ἐμοὶ κατὰ τούτων, ὅτι οὐδὲν δίκαιον οὐδ' ἀληθὲς ἦτιῶντο. Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ ἔλεγχοι ἐκ τούτων σαφέστατοι καὶ πιστότατοι περὶ τοῦ δικαίου, ὅπου εἶεν μὲν ἐλεύθεροι πολλοὶ οἱ συνειδότες, εἶεν δὲ δοῦλοι, καὶ ἐξείη μὲν τοὺς ἐλευθέρους ὄρκους καὶ πίστεσιν ἀναγκάζειν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις μέγιστα καὶ περὶ πλείστου ἐστίν, ἐξείη δὲ τοὺς δούλους ἐτέραις ἀνάγκαις, ὅφ' ὧν καὶ ἦν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι κατειπόντες, ὅμως ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν· ἢ γὰρ παροῦσα ἀνάγκη ἐκάστω ἰσχυροτέρα ἐστὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι.

παραχρῆμα: αμέσως

οἱ συνειδότες: αυτοὶ που γνωρίζουν

περὶ πλείστου: τα πιο σημαντικά

ἀνάγκαις: με άλλα μέσα εξαναγκασμού

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ... ἀναγκάζονται τάληθῆ λέγειν».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων/φράσεων του κειμένου:

18982

<i>έν τῷ δικαστηρίῳ:</i>	εἶναι	στο
<i>ὧ ἄνδρες:</i>	εἶναι	στο
<i>ἀναγκάζειν:</i>	εἶναι	στο
<i>ἄ:</i>	εἶναι	στο
<i>μέγιστα:</i>	εἶναι	στο
<i>ἢ παροῦσα:</i>	εἶναι	στο

(μονάδες 6)

β. «ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίγνετο οὗτος»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της πρότασης και να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία της. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

18982-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

A1.

1. – Λ: τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν
2. – Σ: Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω
3. – Σ: εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος
4. – Λ: ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι... μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι
5. – Λ: δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον §§1-3

Επισήμανση: Το συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο παρουσιάζει ομοιότητες, αλλά και διαφορές με το αντίστοιχο προοίμιο του Ὑπὲρ Μαντιθέου. Ομοιότητες θα μπορούσαν να εντοπιστούν ως προς τους στόχους που υπηρετεῖ ένα προοίμιο σε έναν δικανικό λόγο (εὖνοια, προσοχή, κατατόπιση), ως προς τους χαρακτηρισμούς και το ἦθος των κατηγορών κ.ά. Ωστόσο, παρατηρεῖ κανεὶς ὅτι ἐνῶ ὁ Μαντίθεος διακρίνεται γιὰ τὴν αυτοπεποίθησή του, ὁ ομιλητὴς σε αὐτὸ τὸ παράλληλο κείμενο ἔχει διαφορετικὸ ἦθος. Διαφορὲς θα μπορούσαν κατ' ἐπέκταση νὰ ἀναζητηθοῦν καὶ ὡς πρὸς τὸ ὕφος τῶν δύο ομιλητῶν.

B4. 1-γ, 2-δ, 3-ε, 5-β, 6-α

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25

Ενδεικτικὲς νεοελληνικὲς ἀποδόσεις

Αυτὴ ἦταν ἡ πρόκληση πού του ἀπηύθυνα ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Καὶ ὄχι μόνο οἱ ἴδιοι οἱ δικαστές ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἀπλῶν πολιτῶν ἦταν ἐκεῖ ὡς μάρτυρες. Ωστόσο, ἀρνήθηκαν νὰ φέρουν τὴν ὑπόθεση σὴν δικαιοσύνη ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ ἐκτοτε ἀρνοῦνταν ἐπίμονα. Γνωρίζαν πολὺ καλά ὅτι ἀντὶ νὰ τοὺς παράσχω ἀποδείξεις γιὰ τὴν ἐνοχὴ μου, μιὰ τέτοια ἐρευνα θὰ μου παρείχε ἀπόδειξη ὅτι ἡ δική τους κατηγορία ἦταν ἐντελῶς ἀδίκη καὶ ἀβάσιμη. Γνωρίζετε καλά,

Κι ἐνῶ ἐγὼ τοὺς προκαλοῦσα καὶ τοὺς πρότεινα ὅλ' αὐτὰ σὲν δικαστήριον, ὅπου ἦταν μάρτυρες οἱ ἴδιοι οἱ δικαστές καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἰδιώτες, αὐτοὶ οὔτε τότε ἀμέσως, οὔτε κατόπιν ποτέ ἕως αὐτὴ τὴ στιγμή, δὲν δέχτηκαν νὰ ἐνεργήσουν κατ' αὐτὸν δίκαιον τρόπον, ἐπειδὴ ἤξεραν καλά, ὅτι αὐτὸς ὁ ἔλεγχος δὲν θάβγαине πρὸς ὄφελος δικό τους κι ἐναντίον μου, ἀλλ' ἀντιστρόφως, γιὰτὶ αὐτὸ πού μου κατηγοροῦσαν, δὲν ἦταν οὔτε δίκαιον οὔτε

18982-Λύση

άνδρες, ότι αυτοί είναι οι μεγαλύτεροι και ισχυρότεροι εξαναγκασμοί ανάμεσα στους ανθρώπους και ότι ο πιο σαφής και ο πλέον αξιόπιστος έλεγχος του δικαίου μπορεί να γίνει στις περιπτώσεις που υπάρχουν πολλοί ελεύθεροι πολίτες που γνωρίζουν (τα πράγματα) και (στις περιπτώσεις που υπάρχουν) δούλοι και είναι δυνατόν να αναγκάσει (κάποιος) τους ελεύθερους (να πουν την αλήθεια) με όρκους και με τον λόγο της τιμής τους, που είναι τα μεγαλύτερα και σπουδαιότερα πράγματα για τους ελεύθερους, και είναι δυνατόν (να αναγκάσει) τους δούλους με άλλα μέσα εξαναγκασμού, που, αν και πρόκειται να θανατωθούν (από τον κύριό τους), επειδή είπαν την αλήθεια, αναγκάζονται παρόλα αυτά να πουν την αλήθεια. Γιατί, στον καθένα η ανάγκη της παρούσης στιγμής είναι ισχυρότερη από αυτή του μέλλοντος.

Μτφρ. Maidment, K. J. 1941. Διασκευή από τα αγγλικά στα νέα ελληνικά.

Γ4.

α.

έν τῷ δικαστηρίῳ: είναι (εμπρόθετος) επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στο λέγοντος.

ὧ ἄνδρες: είναι κλητική προσφώνηση.

ἀναγκάζειν: είναι (τελικό απαρέμφατο) υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *έξειη*.

ἄ: είναι υποκείμενο του ρήματος *έστιν* (αττική σύνταξη).

μέγιστα: είναι κατηγορούμενο στο (υποκείμενο) *ἄ* (από το *έστιν*).

ἡ παροῦσα: είναι (επιθετική μετοχή) ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο *ἀνάγκη*.

αληθινό. Γνωρίζετε όμως, κύριοι, ότι αυτοί είναι οι μεγαλύτεροι και ισχυρότεροι εξαναγκασμοί, που μπορούν να γίνουν μεταξύ ανθρώπων, και ότι ο πλέον σαφής και ο πλέον αξιόπιστος έλεγχος του δικαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί στις περιπτώσεις που υπάρχουν πολλοί ελεύθεροι πολίτες γνώστες των πραγμάτων και πολλοί δούλοι, και είναι δυνατό να αναγκάσει κανείς τους πρώτους να πουν την αλήθεια με τον όρκο και με τον λόγο της τιμής τους, που είναι τα μεγαλύτερα και ιερότερα πράγματα για έναν ελεύθερο, και τους δούλους με άλλα μέσα εξαναγκασμού, που κι αν μέλλουν ακόμη να θανατωθούν από τον κύριό τους, επειδή μαρτύρησαν, αναγκάζονται εν τούτοις να πουν την αλήθεια, γιατί πάντα η ανάγκη της παρούσας στιγμής είναι ισχυρότερη από τη μέλλουσα.

Μτφρ. Νίκη Δενδρινού. 1939.

18982-Λύση

β. «ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίνετο οὗτος»: δευτερεύουσα (ονοματική)
ειδική πρόταση ως αντικείμενο στη μετοχή (εὔ) εἰδότες

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσασθαι. Ἄξιῷ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι όσοι κατηγορούνται άδिका πρέπει να θεωρούν τους κατηγορούς τους αἰτίους μεγάλων συμφορών.
2. Ο Μαντίθεος αδιαφορεῖ για τη γνώμη ὄσων βουλευτῶν εἶναι προκατειλημμένοι μαζί του.
3. Ο Μαντίθεος αρνεῖται τη συμμετοχή του στους ἰδίους κινδύνους με τους βουλευτές την περίοδο των Τριάκοντα.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία οἵτινες; (μονάδες 2)
2. «τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία τούτους; (μονάδες 2)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχύνης, Κατά Τιμάρχου §§1-3

Ο Τίμαρχος κατηγορεί τον Αισχύνη με τον οποίο είναι πολιτικοί αντίπαλοι. Ο Αισχύνης με τη σειρά του, προσπαθώντας να αναβάλει ή να ματαιώσει τη δίκη, επικαλέστηκε τον νόμο για τη δοκιμασίαν των ρητόρων, δηλαδή ανάγκασε τον Τίμαρχο να αποδείξει σε δίκη ότι δεν είχε υποπέσει σε αδικήματα τα οποία στερούσαν από τους Αθηναίους το δικαίωμα να παίρνουν το λόγο σε δημόσιες συνελεύσεις.

Πότε ως τώρα, άνδρες Αθηναίοι, ούτε κατηγορήσα κανένα για δημόσιον αδίκημα, ούτε ενόχλησα κανέναν, όταν έδινε εξηγήσεις για τα δημόσια πράγματα που διαχειρίστηκε, αλλ' όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω, τήρησα στάση επιφυλακτική και στις δύο αυτές περιστάσεις. Επειδή όμως βλέπω, ότι η πόλη βλάπτεται από τον Τίμαρχο, ο οποίος μιλάει από το δημόσιο βήμα, αντίθετα με όσα προβλέπουν οι νόμοι, και επειδή εγώ προσωπικά συκοφαντούμαι – θα αποδείξω στην πορεία του λόγου μου με ποιον τρόπο – νόμισα, ότι θα ήταν επαίσχυντο να μην προστρέξω για να βοηθήσω την πόλη και τους νόμους, και για σας και για μένα τον ίδιο. Καθώς γνωρίζω ότι αυτός είναι ένοχος για τις πράξεις που ακούσατε να διαβάζει προηγουμένως ο γραμματέας, τον κάλεσα να δικαιολογήσει μπροστά σε όλους την άνοδό του στο βήμα. Και, όπως φαίνεται, άνδρες Αθηναίοι, δεν είναι ψέματα όσα συνηθίζεται να λέγονται με αφορμή τις πολιτικές δίκες, ότι δηλαδή οι προσωπικές έχθρες συντελούν, ώστε να διορθώνονται πολλές από τις δημόσιες καταχρήσεις.

Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος (Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική)

B4. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη ή φράση της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

A	B
1. <i>εἰς ἔλεγχον καταστήναι</i>	α. ελέγχομαι β. λογοδοτώ
2. <i>τῶν βεβιωμένων</i>	α. τα βιώματα β. οι ζωντανοί
3. <i>κακῶς διακείμενος</i>	α. φέρομαι εχθρικά β. κακοποιώ
4. <i>ἐπιδείξω</i>	α. αποδεικνύω

18984

	β. επιδεικνύω
5. <i>ἐπεδήμουν</i>	α. είμαι ασθενής β. διαμένω στην πατρίδα

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

(έκδ. του Albinì, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς.

Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν, ὧ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τοῦτον, εἰ πρότερον οὐκ ἔχων πρόφασιν ἐφ’ ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδείξειαι ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὔτος ἢ διὰ φθόνον. Καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ οὐς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Εἰ μὲν γὰρ ἔνεκα χρημάτων με συκοφαντεῖ – εἰ δ’ ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται, ψεύδεται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πώποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὧ βουλή, δῆλός ἐστι φθονῶν, ὅτι τοιαύτη κεκρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμι πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὧ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι, εἰκότως. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῆ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἐξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;

ὀλίγου δέω: δεν απέχω πολύ από, είμαι μακριά από

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Καὶ πειράσομαι ... ἐχρησάμην αὐτῷ**».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων αντωνυμιῶν του κειμένου: **τοῦτον, μοι, ὅστις, τίνος, αὐτῷ, τούτου**. (μονάδες 6)

18984

β. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο δευτερεύουσες προτάσεις με τις οποίες ο ομιλητής αιτιολογεί α) την ευγνωμοσύνη του προς τον κατήγορο β) το συναίσθημα του φθόνου του κατήγορου προς τον ίδιο. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

18984-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

A1.

α.

1. – Λ: ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους
2. – Λ: ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος... μεταμελήσειν αὐτῶ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι.
3. – Λ: ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ... καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι·

β.

- 1) Με την αντωνυμία **οἵτινες** ο Μαντίθεος αναφέρεται σε όσους κατηγορούν άδικα αυτούς που ελέγχονται κατά τη δοκιμασία.
- 2) Με την αντωνυμία **τούτους** ο Μαντίθεος αναφέρεται στους εχθρούς του, δηλαδή στους κατηγορούς του.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αισχύνης, Κατὰ Τιμάρχου §§1-3

Επισήμανση: Το προοίμιο από τον Κατὰ Τιμάρχου λόγο του Αισχύνη έχει τα κοινά χαρακτηριστικά των προοιμίων, τη σύντομη ενημέρωση για το θέμα, εύνοια και προσοχή του ακροατηρίου. Όμως, αντίθετα με τον Ὑπὲρ Μαντιθέου λόγο, εκφωνείται από έναν κατήγορο. Με βάση αυτή τη διαφορά μπορεί να επισημανθούν στοιχεία όπως το κοινό συμφέρον της πόλεως και των νόμων, των δικαστών και του ομιλητή που βλάπτονται από τον κατηγορούμενο. Επίσης, αξιοσημείωτη είναι η συσχέτιση προσωπικού και δημοσίου συμφέροντος.

B4. 1-β, 2-α, 3-α, 4-α, 5-β

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Κύριοι βουλευτές, δεν απέχω πολύ από το να χρωστώ ευγνωμοσύνη στον κατήγορο, επειδή μου ετοίμασε αυτή εδώ τη δίκη. Γιατί, ενώ πρωτύτερα δεν είχα αφορμή, με βάση την οποία να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα δα εξαιτίας του έχω πάρει (αφορμή). Και θα προσπαθήσω να σας	Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλής, στον κατήγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδώ τη δίκη. Διότι ενώ προηγουμένως δεν είχα αφορμή για να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα, εξαιτίας του, μου έχει δοθεί. Και θα προσπαθήσω με τον λόγο μου να
--	--

18984-Λύση

αποδείξω με το λόγο μου ότι απ' τη μια αυτός λέει ψέματα και απ' την άλλη ότι έχω ζήσει μέχρι σήμερα άξιος πιο πολύ για έπαινο παρά για φθόνο· γιατί, νομίζω πως ετούτος δε μου ετοίμασε για κανένα άλλο λόγο αυτήν εδώ τη δίκη παρά μόνο από φθόνο. Και όμως, όποιος φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους λυπούνται, από ποια κακή πράξη σάς φαίνεται ότι ένας τέτοιος θα μπορούσε να απέχει; Γιατί, αν με συκοφαντεί για χρήματα· αν θέλει να με εκδικηθεί ως προσωπικό του εχθρό, λέει ψέματα· γιατί, εξαιτίας της κακίας του, ποτέ μέχρι σήμερα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Τώρα πια λοιπόν, κύριοι βουλευτές, είναι φανερό ότι με φθονεί γιατί, παρόλο που έχω πέσει σε τέτοια συμφορά, είμαι καλύτερος πολίτης απ' αυτόν. Κι εγώ βέβαια νομίζω, κύριοι βουλευτές, ότι τα σωματικά ελαττώματα πρέπει να τα γιατρεύει κανείς με τα προτερήματα της ψυχής, εύλογα. Γιατί, αν θα έχω και το μυαλό μου όμοιο με τη (σωματική) συμφορά μου και περάσω (έτσι) την υπόλοιπη ζωή μου, σε τι θα διαφέρω απ' αυτόν;

Μτφρ. Γ. Α. Ράπτης. 2002.

Γ4.

α.

τούτον: είναι αντικείμενο στο απαρέμφατο *ἐπιδειξαι*.

μοι: είναι δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο ρήμα *δοκεῖ*.

ᾧσιν: είναι υποκείμενο στο ρήμα *φθονεῖ*.

αποδείξω αφενός ότι αυτός ψεύδεται, αφετέρου ότι εγώ έχω ζήσει έως τούτη την ημέρα με τρόπο που αξίζει έπαινο παρά φθόνο. Γιατί έχω την αίσθηση ότι μεθόδευσε αυτή εδώ τη δίκη εναντίον μου όχι για κάποιο άλλο λόγο, αλλά από φθόνο. Ωστόσο, ένας που φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους οικτίζουν, από ποιά αχρειότητα νομίζετε ότι θα κρατηθεί μακριά ένα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεί για χρήματα. Αν πάλι με εκδικείται ως εχθρό του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της αχρειότητάς του ποτέ έως τώρα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Είναι ήδη σαφές, μέλη της βουλής, ότι με φθονεί, διότι, ενώ αντιμετωπίζω τέτοια συμφορά, είμαι πολίτης καλύτερος από αυτόν. Διότι έχω την άποψη πως πρέπει, μέλη της βουλής, να θεραπεύει κανείς τα ελαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχής. Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος. (υπό έκδοση).

18984-Λύση

τίνος: είναι (ομοιόπτωτος ονοματικός) επιθετικός προσδιορισμός στο *προσδοκίας*.

αὐτῷ: είναι αντικείμενο στο ρήμα *ἐχρησάμην*.

τούτου: είναι ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός (γενική συγκριτική) από το *βελτίων*.

β.

ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τοῦτον: Ο ομιλητής με τη συγκεκριμένη δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση αιτιολογεί την αναφορά «Ὀλίγου δέω χάριν ἔχειν».

ὅτι τοιαύτη κεχρημένος συμφορᾶ τούτου βελτίων εἰμι πολίτης: Ο ομιλητής με τη συγκεκριμένη δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση αιτιολογεί την αναφορά «δῆλός ἐστι φθονῶν».